

Cílem vzdělávání je charakter

→ *Promluva Satja Sáí Báby z 15. ledna 2004* ←

Studenti, chlapci a dívky!

Současný a bývalý prorektor, tajemník Ústředního trustu a dva studenti zde přednesli krásnými slovy výtečné proslavy. Ať pohlédnete kamkoli, naleznete v tomto širém světě ty nejúžasnější a nejradostnější události, probouzející vaše niterné bytí a plnící vaše srdce nesmírnou blažeností. Také naši studenti rozvinuli velké dovednosti, inteligenci a odbornost na poli sportu, her a hudby, představili své talenty a všem udělali radost. Ať se ujali jakékoli činnosti, provádějí ji ke Svámího radosti a nikoli pro přechodné potěšení. Již od narození jsou veškeré aktivity člověka soustředěné na proces učení a získávání moudrosti. Je zcela nezbytné vyučovat naše studenty v duchu idealismu, aby plnili svá srdce láskou a dávali všem kolem sebe radost. Po celém světě dnes existuje množství vzdělávacích institucí, nikdo však zdá se neporozuměl, co vzdělávání doopravdy znamená. Studenti si plní hlavy pouze knižními znalostmi, píší zkušební testy, dosahují potřebných známek k projití a prohlašují, že jsou vzdělání.

*Navzdory svému vzdělání a inteligenci
nepozná bláhový člověk své pravé Já
a špatně smýšlející osoba se nevzdá
svých zlých vlastností.*

(báseň v telugu)

*Moderní vzdělání vede jen k polemikám,
nikoli k celkové moudrosti.
Jaký má smysl získávat vzdělání,
které vás nemůže dovést k nesmrtelnosti?
Získejte poznání, které vás učiní nesmrtelným.*

(báseň v telugu)

Vidjá znamená *džňána* (moudrost). *Džňána* není světská inteligence. Skutečné vzdělání je takové, které rozvíjí vnitřní vidění a způsobuje, že prožíváte trvalou blaženost. Jakým způsobem mají studenti prospěch ze současného vzdělávacího systému? Jen dosahují akademických hodnot a získávají ocenění autorit, ale pravému významu vzdělání nerozumějí. Dnešní studenti si nejsou schopni uvědomovat pravý smysl ukrytý za sportem a kulturními událostmi, jichž se účastní. Ve všech sportech a hrách máte vítěze a také poraženého. Lidi zajímá jen výsledek události a ne zážitek z ducha sportu. Cílem sportu a her není předvedení přesvědčivého výsledku, ale vštěpování sportovního ducha účastníkům. Život je hra, hrajte ji. Život je sen, uskutečňte ho. Život je láska, těšte se z ní. Jen ten, kdo rozumí významu těchto výroků a naplňuje jejich smysl v každodenním životě, je skutečným studentem.

Moderní vzdělávací systém rozlišovací schopnosti studentů omezuje, místo aby je rozvíjel. Tím jim ani neposkytuje pravou moudrost ani nepomáhá k tomu, aby se stali otevřenějšími. Vzdělávání dnešních dnů postrádá smysl. Učebnice určené pro studenty neobsahují esenci skutečného vzdělání. Divím se, proč vláda takové učebnice podporuje! Možná, že si ani vláda není této skutečnosti vědoma. Vypadá to, že někdo na nějakém nižším stupni přijímá rozhodnutí, aniž by je konzultoval s vyššími autoritami. Vládě to přináší špatnou pověst, ale jak se zdá, nikoho to nezajímá. Tento nezdravý trend je na vzestupu. Nikdo nevyvíjí úsilí, aby porozuměl svatosti spojené se starým vzdělávacím systémem.

Studenti se zajímají jen o knižní znalosti, nikoli o podstatu vzdělání. Zkouší se jen jejich znalost textů, nikoli praktické poznání. Studenti si myslí, že akademické hodnoty jsou pro získávání obživy. Vzdělání je pro život, nikoli pro živobytí. Ani studenti ani rodiče si však tuto pravdu neuvědomují. Rodiče jsou šťastní, jestliže jejich děti dostávají vysoké hodnocení při zkouškách. Nevzrušuje je hromada špatných poznámek, které děti dostávají. Pokud by se jen do poznámek podívali, pochopili by doopravdy, jakého typu vzdělání se jejich dětem dostává. Vzhledem k postupu moderního vzdělávání upadá studium věd a šáster. Jak vám v této situaci může současné vzdělání předat pravou moudrost?

Studenti!

Měli byste si osvojit takové vzdělání, které bude prospěšné společnosti a světu jako celku. Jaký je současný stav společnosti? Jak ji můžeme změnit v ideální? Jak může jedinec pracovat pro pokrok společnosti? Vypadá to, že nikdo tímto způsobem nepřemýšlí. Ani současný vzdělávací systém neklade důraz na službu společnosti. Jestliže se hovoří o reformách ve vzdělávacím systému,

studenti je jen smetou stranou. Myslí si, že alfou a omegou celého vzdělávání je znalost textů. Dospělí by měli převzít odpovědnost za řádné předání vzdělání studentům. Studenti by měli pozvedat důstojnost společnosti. Měli bychom se přidržet učení našich dávných mudrců a proroků, kteří nám předali pravý smysl vzdělání. Je znakem bláznovství stát se sobeckým na základě pouhého získání pár titulů. Měli byste chápat potřeby společnosti a využívat své vzdělání k jejímu vývoji.

Lidé prohlašují, že slouží společnosti, ale bez skutečného pochopení, jaké potřeby společnost má. Taková služba není *samádža séva* (služba společnosti), ale *samádhi séva*, mechanická činnost bez života. Společnost se bude rozvíjet jedině tehdy, bude-li v pořádku vzdělávací systém. Jelikož lidé stále více blázní po západním vzdělání, je zanedbáváno studium védských textů. Rodiče by měli své děti učit, co je dobré a co špatné již od dětství. Neměli by se spokojovat s pouhým zajištěním přijetí dítěte na střední školu a dosažením akademické hodnosti. Měli by zajistit, aby jejich dítě využívalo vzdělání ke službě národu. Vláda v tomto ohledu nemusí být schopna mnoho dělat, to je zodpovědností rodičů, aby dítě vedli náležitým směrem. Měli by povzbuzovat dítě, aby pracovalo pro růst národa.

V dnešní době však rodiče tak otevřenou mysl nemají. Ani učitelé se o blaho národa nezajímají. Mají pocit, že jejich odpovědnost končí předáním knižních vědomostí studentům a ani nezkoumají, jsou-li informace obsažené v učebnicích společnosti prospěšné, či nikoli. Nekonzultují tuto otázku s vládou. I když tak učiní, vláda nereaguje. Mění vzdělávací instituce v továrny, vyrábějící držitele akademických hodností. Za tento bezúspěšný stav nelze vinit studenty. Stejnou měrou za něj zodpovídají rodiče, učitelé a vláda.

Nepostačuje, zajistí-li si studenti vysoké hodnocení ve třídě a získají dobré jméno. Měli by pracovat pro rozvoj společnosti a národa, a tak přinášet dobrou pověst svým rodičům. Rodiče by měli průběžně sledovat vývoj svých dětí, vštěpovat jim ctnosti a utvářet z nich odpovědné občany. Neměli by se spokojovat jen s dobrými známkami. Měli by také dohlédnout, jaké knihy děti doma čtou. Někteří studenti čtou bezvýznamné romány. Rodiče se však nestarají o nápravu. Naopak říkají: „Co je špatného na četbě románů? Stačí, jsou-li šťastní.“ Takto kazí vlastní děti. Nestarají se, jak se děti chovají v jejich nepřítomnosti. Nemá smysl děti jen vzdělávat bez nápravy jejich chování. Rodiče by měli následovat ideály našich předků, kteří vychovávali své děti tím nejlepším způsobem.

Vtělení lásky!

Moderní vzdělávací systém potřebuje reformy. Dnešní rodiče jsou pyšní, že jejich děti studují na anglické střední škole a dokáží přednášet anglické básně. Nechápu, jaký dopad a vliv má moderní vzdělávání na jejich děti. Malé děti ve školkách se učí říkánkám typu „Bé...bé...černá ovce.“ Díky takovému vzdělávání se nakonec děti stávají černými ovceci samy. Skutečně mne bolí a znechucuje dnešní vzdělávací systém, který zcela ničí životy studentů. Proto jsem za milióny rupií založil vzdělávací instituce, aby formovaly charakter studentů. I učebnice dávám studentům zdarma. V současném světě je situace tak špatná, že i pro přijetí do základní školy se musí zapsat v dostatečném předstihu a zaplatit tisíce rupií. Rodiče jsou šťastní, když jsou jejich svěřenci přijati na školu, již považují za dobrou, ale nezatěžují se tím, jaký prospěch z takového vzdělávacího systému vzejde.

Děti si necení odříkání, které podstupují rodiče, aby jim dali vzdělání. Rodiče si berou půjčky a dokonce se v zájmu vzdělání svých dětí vzdávají řádného jídla a spánku, avšak děti nakonec z tohoto systému vzdělávání žádný užitek nemají, protože nejsou schopné porozumět, co je pro ně dobré a co špatné. Jestliže se dnes kvalita vzdělání stala tak „levnou“ (angl. cheap), jak může někoho naučit vést (angl. chief)? Ani rodiče ani učitelé ani studenti nechápu, jaký má společnost a národ prospěch ze současného vzdělávacího systému. Proto by měli všichni spojit ruce a jednotně pracovat, aby přinesli úplnou přeměnu společnosti.

Mezi studenty je v současnosti na vzestupu neklid. Není to však jejich chyba. Oni mají v nitru dobrý základ. Chyba spočívá na jejich učitelích, na dospělých a vládě. Je nesporné, že současný vzdělávací systém není navržený tak, aby formoval charakter studentů. Je mnoho dobrých studentů, ale rodiče, učitelé a učebnice je nevedou řádně. Je nejvyšší čas, aby rodiče otevřeli oči a podívali se na skutečný stav těchto záležitostí. Měli by prohlédnout, že děti ve svém životě porostou, dosáhnou-li řádného vzdělání. Mají své děti povzbuzovat, aby usilovaly o takový typ vzdělání, který je povede k nesmrtelnosti. Jistě, světské vzdělání je také nezbytné. Světské vzdělání by však mělo být sladěno s duchovním tak, aby utvářelo charakter studentů a měnilo je v lepší občany jejich země.

Studenti!

Nebudte pyšní, že usilujete o vyšší vzdělání. Spolu s ním byste měli pěstovat ušlechtilé vlastnosti. Vzdělání zbavené ctností je neužitečné. Cílem vzdělávání je charakter. Dnes čte mnoho studentů neužitečné, dokonce nemorální smyšlené

romány. Odpovědní lidé by měli zajistit, aby se takové knihy na trhu neprodávaly. Studenti by měli číst jen takové knihy, které mohou zlepšit jejich charakter. Měli by se účastnit sportů a her ve správném duchu. Tato rada se stejně tak týká i dívek. Ptají se: „Jestliže chlapci řídí motocykly, proč nemůžeme dělat totéž?“ Tímto způsobem argumentují a plýtvají svým časem. Nikdo neříká, že by dívky neměly řídit motocykl. Každý by však měl jednat podle času a okolností. Roste množství smrtelných nehod mladých lidí na jednostopých vozidlech. Rodiče vynakládají mnoho obětí, aby své děti vychovali. Jsou-li však vzácné životy studentů ztraceny při motocyklových haváriích, rozumím jejich utrpení.

Dívky dnes chtějí soutěžit s hochy v každé oblasti. Také touží po slávě a věhlasu. Jejich argumenty jsou: „Oč jsme horší než chlapci? Proč nemůžeme dosahovat stejného typu vzdělání jako oni?“ Každý by měl získat takový typ vzdělání, jaký je pro něj vhodný a přiměřený. Pro ženy je základní, aby se dobře staraly o svoji rodinu a utvářely ideálním způsobem charakter svých dětí. Spolu se vštěpováním ctností dětem by měly také dostávat řádné vzdělání. Vzdělávání dnešních dnů vede studenty špatným směrem. Částečně by za to měli být viněni rodiče. Chtějí, aby jejich děti dosahovaly vyšší kvalifikace a vstoupili do manželství s jinou vysoce vzdělanou osobou.

Někteří rodiče se při námluvách ptají: „Moje dcera dokončila postgraduální studium. Je velmi hezká. Co váš syn? Má za sebou postgraduální studium? Je hezký?“ Ve skutečnosti se krása vztahuje k charakteru, nikoli k fyzickému vzhledu. Krása charakteru je tím, oč by měl každý usilovat. Je vždy možné najít ženicha s postgraduálním vzděláním pro nevěstu s postgraduálním vzděláním? Současné vzdělávání vede k nezdravé soutěživosti a sporům. Neříkám, že by dívky neměly usilovat o vyšší vzdělání. Jsem-li proti vzdělávání žen, proč pro ně tedy zakládám školy? Založil jsem různé vzdělávací instituce s jediným účelem – vštěpování ctností studentům. Zajišťuji vzdělání bezplatné. Nejsou tam ani poplatky za zkoušky. Mým jediným cílem je, aby studenti nabývali řádného vzdělání, stali se ideálními občany a dělali radost svým rodičům.

Studenti!

Pochopte správně má slova. Toto vše vám říkám pro vaše blaho a rozvoj. Měli byste dosahovat takového vzdělání, které vám přinese dobrou pověst a pozvedne vážnost vaší rodiny. Nestaňte se sobeckými a nevydávejte se špatnou cestou ve jméno svobody. Velice často varuji chlapce, aby se příliš nerozhlíželi kolem, když chodí po ulici. Někteří hoši se při jízdě na motocyklech ohlížejí po dívkách. Jejich pozornost je rozptýlená a končí nehodou. Jestliže je váš charakter dobrý, budete vždy chráněni. Vždy byste měli držet smysly pod kontrolou. Stále byste měli kontrolovat, na co se díváte, co posloucháte a co

říkáte. Buddha se zabýval různými duchovními cvičeními se záměrem získat vládu nad svými smysly.

*Proč vám byly dány oči?
Proto, abyste se dívali tam či onam? Ne.
Oči se mají dívat na krásnou podobu Pána.
Proč byly vám dány uši?
Jsou na poslouchání zbytečných tlachů? Ne.
Uši mají poslouchat chválu Pánovy slávy.*

(báseň v telugu)

Uši jsou na to, aby poslouchaly dobrá slova a jejich uváděním do praxe pak člověk vedl ctnostný život. Jakmile si Buddha uvědomil, že Bůh dal smyslové orgány za účelem vedení ušlechtilého života, odložil všechna ritualizovaná duchovní cvičení a dal svým smyslům svaté použití. Ujistil se, že to, co musí v životě dosáhnout, jsou ctnosti, nikoli smyslová potěšení. Uvědomil si, že jeho pravým guruem je vědomí a vyvíjel úsilí ke kontrole svých smyslových orgánů, například očí a jazyka. Jsou-li tyto dva smyslové orgány pod kontrolou, všechny ostatní budou automaticky pod kontrolou také.

Jakmile si Buddha takto stanovil životní cíl, odešel do širého světa, zřekl se své ženy i jediného dítěte. Já vám však neradím, abyste opouštěli svou ženu a děti a šli do lesa jako Buddha. Dobře se o ně starejte a plňte vůči nim své povinnosti. Učte své děti ušlechtilým vlastnostem a vychovávejte je pro život. Vedte ctnostný život. Toto učil Buddha. Jestliže pěstujete *samjag dršti* (správné vidění) jako Buddha, celý svět bude pod vaší kontrolou.

Nedbejte na špatné rady ostatních. Podporujte ušlechtilé vlastnosti. Můžete-li ovládat své smysly, to samo postačuje k uvědomění si esence eposu Bhágavaty. Studium Bhágavaty má sloužit k vaší proměně v ušlechtilého člověka. Ovládejte tedy své smysly a staňte se pány světa. O to byste měli dnes usilovat. Vysvětlete také svým rodičům, jaké jsou vaše životní priority. Řekněte jim: „Mami! Očekáváš, že si naleznu práci s velkým platem. Vysoké platy však nejsou důležité tak, jako ctnostný život. Dáváme-li přednost penězům místo ctnostnému životu, náš život jako takový bude v troskách.“ Budete-li držet smysly pod kontrolou, stanete se osobami ušlechtilých vlastností. Dosáhnete také pevnosti charakteru.

Hanumán, proslavený služebník Pána Rámy, je příkladem takových ušlechtilých vlastností. Byl veleben jako „*šántudu*“, „*gunavantudu*“ a „*balavantudu*“ (tichý

a vyrovnaný, ten se ctnostmi, ten s mocnou silou). Díky ušlechtilým vlastnostem se stal velkým guruem. Měli bychom jeho vznešené vlastnosti napodobit.

Milí studenti!

Vy jste jako čisté zlato. Jste lidé s ušlechtilými vlastnostmi. Vy jste drahocenní. Někteří z vás jsou však sváděni špatnými silami. Neodklánějte se ze své zvolené cesty, i když se vás ostatní pokoušejí svést. Zůstaňte pevní. Jen tehdy dosáhnete dobrého jména a věhlasu. Toto je moje rada studentům. V současném vzdělávání se učíte dovednostem, které vám umožní růst v profesní kariéře, ale nikdo nevyučuje mravním zásadám. Nejdůležitějším aspektem vzdělání je morálka. Peníze přicházejí a odcházejí, ale morálka přichází a vzrůstá. Rozvíjejte tedy morálku. To vám získá úctu společnosti.

*Bůh je vaším jediným útočištěm, ať jste kdekoli,
ať jste v lese nebo na obloze, ve městě či na vesnici,
na vrcholku hory nebo uprostřed hlubin oceánu.*

(báseň v telugu)

Pěstujte ušlechtilé vlastnosti. Já vám dám všechno. Dám i sám sebe těm, kteří pěstují ušlechtilé vlastnosti, a také těm, kteří je vyučují. Ve skutečnosti žijí jen pro ně. Nežádám od nich na oplátku nic. Veďte charakterní a ušlechtilý život. Dělejte dobré jméno svým rodičům, škole a Svámímu.

Milí studenti!

Všichni jste lidé ušlechtilých vlastností, ale jste do určité míry ovlivněni současnou společností. Nepodléhejte proto rušivým vlivům. Ze všeho nejdříve používejte správně své smysly. Všechny starší, které potkáte, ctěte jako svého otce a matku. Získejte pro sebe dobrou pověst díky svým myšlenkám, slovům a činům. Připojte se do dobré společnosti, mluvejte laskavě, pěstujte *samjag dršti* a pokračujte ve vzdělávání, které vybuduje váš charakter – toto od vás očekávám, studenti. Toto si také přejí vaši rodiče. Žádný otec ani matka neočekávají od svých dětí, že by měly být zkažené. Kvůli nějakým zábránám ale neumějí svým dětem dobře poradit a řádně je vést. Jistě, já takové pochybnosti nemám. Proto vám radím se vším důrazem, abyste se dívali na to, co je dobré, abyste byli dobří a dělali dobré věci. Pěstujte ušlechtilé vlastnosti. Nejvznešenější ze všech vlastností je *tjága* (sebeobětování), nikoli *bhóga* (požitkářství). *Bhóga* vás ve skutečnosti povede k *róze* (nemoci). Vědy prohlašují: *Na karmaná na pradžajá dhanéna tjágénaiké amrtatvamánašuh* (nesmrtelnost není dosahována činností, potomstvím či bohatstvím, nýbrž jedině sebeobětováním).

Tudíž, Bangaru! (Mí milí zlatí studenti)

Pěstujte takové ušlechtilé vlastnosti, jako je *tjága*. Jsem připravený vám obětovat všechno. Vy však musíte být v postoji přijímání mé milosti. Já jsem váš a vy jste mí. Takový by měl být vztah mezi námi. Snažte se chápat Svámího lásku. Toto vše vám má poradit, abyste vyšli po správné cestě. Neubírejte se nikam proti přání svých rodičů. Jestliže se z nějakého důvodu váš názor liší od jejich, vysvětlete jim láskyplně svůj úhel pohledu. Budou také šťastní, že ctíte jejich pocity.

Védy prohlašují: *Mátrdévó bhava, pitrdévó bhava, áčárjadévó bhava, atithidévó bhava* (cti svoji matku, otce, učitele a hosta jako Boha). Mluvte se svými rodiči jemně a laskavě. Přesvědčujte je, je-li to třeba. Pro takové studenty jsem připravený obětovat všechno. Na naše vzdělávací instituce přichází mnoho studentů. Někteří z nich nemohou platit žádné poplatky. Proto jsme se rozhodli, že veškeré vzdělání na Satja Sái školách bude zcela zdarma a od studentů nebudou vybírány žádné poplatky. Musíte být prosti jakýchkoli obav a prožívat mír. Míru může být dosaženo jedině dobrým chováním. Mnozí studenti si dnes přejí užívat v životě dobrých věcí, ale používají špatných metod. Rádi by pojídali cukr, ale jedí hořké pilulky. Říkají jednu věc a dělají jinou.

Proto se říká:

*Manasjékam vačasjékam karmanjékam mahátmanám
manasjanjat vačasjanjat karmanjanjat durátmanám.*

(Ti, jejichž myšlenky, slova a činy jsou v dokonalém souladu, jsou ctnostní, ti, kteří soulad postrádají, jsou zkažení.)

Mám rád studenty, jejichž myšlenky, slova a činy jsou v dokonalém souznění. Jsem připraven jim obětovat cokoli, ba takovým lidem se rozdám.

Milí studenti!

Vědomky či nevědomky jste se mohli v minulosti dopustit nějakých chyb. Alespoň v budoucnosti tedy rozvíjejte dobré vlastnosti a svým rodičům, stejně jako Svámímu, dělejte vždy radost.

(Svámí zavolal studenty a rozdál jim stříbrné poháry jako ocenění jejich výkonu na sportovním a kulturním setkání.)

U příležitosti svátku Sankránti, v Prašánti Nilajam dne 15. ledna 2004